

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 9. oktobrī
(OR. en)

14262/24

**Starpiestāžu lieta:
2020/0103(COD)**

**ECOFIN 1109
UEM 336
CADREFIN 146
CODEC 1916**

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 8. oktobris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2024) 445 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI 2023. gada ziņojums par tehniskā atbalsta instrumentu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 445 final.

Pielikumā: COM(2024) 445 final

Briselē, 8.10.2024.
COM(2024) 445 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

2023. gada ziņojums par tehniskā atbalsta instrumentu

Priekšvārds

Esmu gandarīta iepazīstināt ar šo ziņojumu par tehniskā atbalsta instrumenta (TAI) 2023. gada ciklu. Trešajā TAI īstenošanas gadā tika gūta pārlicība, ka tas ir sekmīgs politikas instruments, kas sniedz dalībvalstīm reālus ieguvumus. No dalībvalstu valsts iestādēm saņemto atbalsta pieprasījumu skaits kārtējo reizi bija ievērojami lielāks nekā to pieprasījumu skaits, kurus *REFORM* ĢD spēja izpildīt.

Šajā ziņojumā izklāstītie pierādījumi liecina, ka TAI palīdz dalībvalstīm uzlabot administratīvo spēju izplānot, izstrādāt un īstenot reformas, veicina virzību uz ilgtspējīgu izaugsmi un atvieglo zaļo un digitālo pārkārtošanos. Tā kā līdzekļu iepriekšēja sadale nav pamatota ar ģeogrāfiskiem vai tematiskiem faktoriem, TAI joprojām ir elastīgs un uz pieprasījumu balstīts instruments, kas ļauj pielāgoties jaunām vajadzībām un strauji mainīgai videi.

Jāatzīmē, ka dalībvalstu interese piedalīties daudzvalstu projektos turpināja augt un 2023. gada TAI atbalstīja 34 šādus projektus. Dalībvalstis arī apliecināja interesi stiprināt sadarbību reģionālā līmenī, īstenojot 10 daudzreģionu projektus. Tāpat dalībvalstis aktīvi piedalījās 12 pamatprojektos, kuri tika atlasīti tehniskā atbalsta piešķiršanai, ņemot vērā dalībvalstu vajadzības un saistību ar ES galvenajām prioritātēm.

Vairums reformu, ko TAI atbalstīja 2023. gadā, bija saistītas ar nacionālo atveseļošanas un noturības plānu īstenošanu. Turklāt, tā kā integrācijas un pievienošanās procesa paātrināšana ir Komisijas politikas prioritāte, TAI darīja pieejamu ārpus ES robežām un sāka izmēģinājuma programmu, iesaistot kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis atsevišķos tehniskā atbalsta projektos novērotāja statusā.

Vēl viens nozīmīgs notikums 2023. gadā bija pieņemtais [paziņojums par Eiropas administratīvās telpas uzlabošanu \(ComPAct\)](#), kurā ierosināti konkrēti pasākumi, lai palīdzētu publiskās pārvaldes iestādēm apmierināt iedzīvotāju un uzņēmumu vajadzības visā Eiropā. Saistībā ar *ComPAct* 2023. gadā kā vienu no TAI pamatprojektiem sāka īstenot arī Publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības apmaiņu (*PACE*). Minētās iniciatīvas mērķis ir veicināt mācīšanos no līdzbiedriem un paraugprakses apmaiņu starp dažādu dalībvalstu ierēdņiem, lai stiprinātu administratīvo spēju, politikas veidošanas un īstenošanas prasmes. *PACE* īstenošana strauji vēršās plašumā, un kopumā 70 apmaiņas pasākumos starp dalībvalstīm piedalījās vairāk nekā 300 ierēdņi.

Šajā ziņojumā arī uzsvērts TAI būtiskais ieguldījums konkurētspējas veicināšanā, kas ir viena no galvenajām ES prioritātēm. Šis pārskats par TAI sniegto atbalstu dalībvalstīm konkurētspējas jomā 2023. gadā ir sakārtots iedaļās atbilstoši deviņiem konkurētspējas virzītājspēkiem, kas noteikti [paziņojumā "Vienotajam tirgum 30 gadi"](#)

un [2024. gada ziņojumā par vienoto tirgu un konkurētspēju](#). Šajā ziņojumā ir izklāstīti konkrēti gadījumi, kuros TAI sniegtais atbalsts ir palīdzējis Eiropas uzņēmumiem stimulēt dalībvalstu ekonomiku, radot darbvietas un veicinot kohēziju, inovāciju un labklājību.

Esmu pārliecināta, ka TAI turpinās atbalstīt reformu izstrādi un īstenošanu saskaņā ar galvenajām ES politikas jomām un prioritātēm, risinot atsevišķu valstu un transnacionālas problēmas, un tādējādi turpmākajos gados tam būs nepārprotami pozitīva ietekme ES mērogā.

Judit RÓZSA
REFORM ĢD ģenerāldirektora pienākumu izpildītāja

SATURA RĀDĪTĀJS

Priekšvārds	1
Tehniskā atbalsta instruments	4
TAI 2023. gadā	5
I. Kopsavilkums	5
Valsts pārvalde un pārvaldība	6
II. TAI 2023. gada cikls – fakti un skaitļi	7
TAI 2023. gada cikla sākšana	7
TAI atbalsta pieprasījumi 2023. gadā	8
TAI projekti 2023. gadā	9
Pamatprojekti	12
Atbalsts ANP	12
Izmēģinājuma programma kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu iesaistīšanai novērotāja statusā	13
III. Projekta izpilde	14
IV. Sadarbības un atbalsta plāni	14
V. Komunikācija par TAI	15
VI. TAI izvērtēšana	16
TAI kā nozīmīgs instruments ES konkurētspējas atbalstam	17
I. Funkcionējošs vienotais tirgus	19
II. Piekļuve privātajam kapitālam	20
III. Publiskās investīcijas un infrastruktūra	21
IV. Pētniecība un inovācija	22
V. Enerģētika	23
VI. Apmērums	24
VII. Digitalizācija	25
VIII. Izglītība un prasmes	26
IX. Tirdzniecība un atvērta stratēģiskā autonomija	27
Secinājumi	28
1. pielikums. TAI gada cikls	29
2. pielikums. TAI 2023. gada vispārējais uzaicinājums – dalībvalstu pieprasījumi	30

TEHNISKĀ ATBALSTA INSTRUMENTS

2021. gadā izveidotais **tehniskā atbalsta instruments¹ (TAI)** ir ES programma, kas nodrošina dalībvalstīm īpaši pielāgotas speciālās tehniskās zināšanas, lai uzlabotu to spēju izstrādāt un īstenot reformu programmu, šim nolūkam izmantojot arī nacionālos noturības un atveseļošanas plānus. Tā vispārīgais mērķis ir veicināt ES ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, atbalstot dalībvalstu centienus īstenot reformas, kas ir nepieciešamas, lai panāktu ekonomikas un sociālo atveseļošanu, noturību un augšupēju ekonomikas un sociālo konvergenci.

TAI, ko pārvalda Eiropas Komisijas *REFORM ĢD*, ir pieejams ikvienai dalībvalstij, kas saskaras ar problēmām reformu izstrādes un īstenošanas procesā. To piemēro arī reformām, kuru mērķis ir risināt problēmas, kas noteiktas **Eiropas** ekonomikas politikas koordinēšanas **pusgada** procesā, **ES politikas prioritātēm** vai reformām, ko veic pēc **pašas dalībvalsts iniciatīvas**. Saistībā ar TAI **neveic līdzekļu iepriekšēju sadali** starp dalībvalstīm vai politikas jomām.

Lai izmantotu TAI, netiek prasīts dalībvalstu līdzfinansējums. TAI kopējais budžets daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam ir **864,4 miljoni EUR**. Turklāt dalībvalstis var pieprasīt papildu tehnisko atbalstu tieša ieguldījuma veidā vai savos atveseļošanas un noturības plānos.

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kopā
116,4	118,7	121,1	123,5	126,0	128,5	130,4	864,4

1. attēls. TAI budžeta plānošana 2021.–2027. gadam (miljonos EUR)

Lai palīdzētu dalībvalstīm pārvarēt ar reformām saistītās problēmas, TAI piedāvā atbalsta saņēmējietādēm dalībvalstīs unikālu piekļuvi speciālām tehniskām zināšanām un iespējām mācīties no līdzbiedriem konkrēta projekta vajadzībām. TAI ir **instruments**, kura pamatā ir dalībvalstu pieprasījumi, un tā darbību organizē **gadu ilgos ciklos**, kā aprakstīts 1. pielikumā. TAI atbalsts ietver speciālo zināšanu un ekspertu nodrošināšanu saistībā ar politikas ieteikumiem, politikas izmaiņām, stratēģiju un reformu ceļvežu formulēšanu un atbalstu likumdošanas, institucionālām, strukturālām un administratīvām reformām. Tas attiecas arī uz institucionālo, administratīvo vai nozaru spēju veidošanu, semināriem, konferencēm un darbsemināriem, paraugprakses apmaiņu un mācību pasākumiem, kopēju metodiku izstrādi, IT spēju veidošanu un pētījumu veikšanu.

Tādējādi TAI stiprina ES dalībvalstu institucionālo un administratīvo spēju. Atbalsts ir pielāgots katras atbalsta saņēmējietādes reformu vajadzībām un esošajām spējām. Katrs projekts saņem speciālo zināšanu unikālu apvienojumu, ko nodrošina Eiropas Komisijas (turpmāk "Komisija") iekšējie eksperti un eksperti no ES dalībvalstu valsts pārvaldes iestādēm (piemēram, izmantojot Komisijas Tehniskās palīdzības un

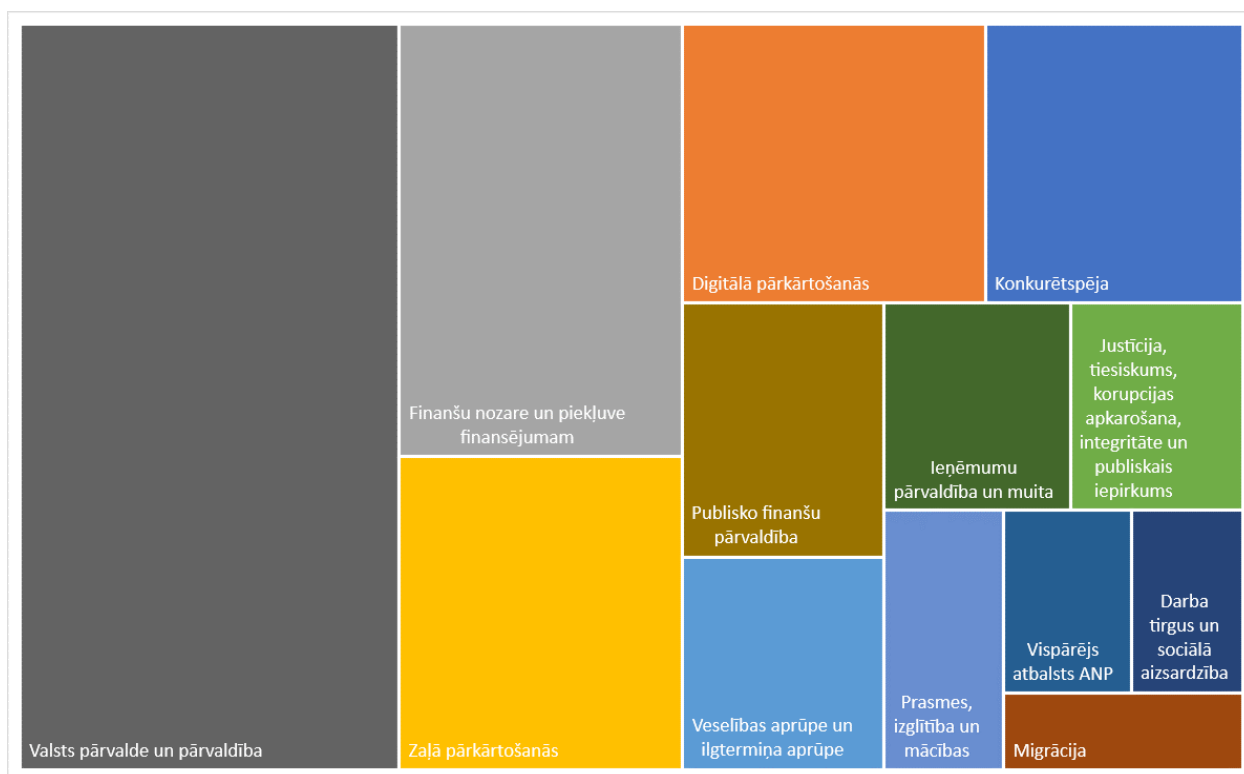
¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1.–16. lpp.) ("TAI regula").

informācijas apmaiņas instrumentu jeb *TAI/EX*²), starptautiskām organizācijām vai privātā sektora. Vajadzības gadījumā Komisija slēdz līgumus par ārēju ekspertu piesaisti, izmantojot tiešu pārvaldību (galvenokārt attiecībā uz privāto sektoru) vai netiešu pārvaldību³ (galvenokārt attiecībā uz starptautiskām organizācijām). *REFORM* ĢD personāls pilnībā iesaistās ikviena projekta īstenošanas procesā no sākuma līdz beigām.

TAI 2023. GADĀ

I. Kopsavilkums

Tāpat kā iepriekšējos gados, 2023. gadā TAI, pamatojoties uz dalībvalstu valsts iestāžu iesniegtajiem pieprasījumiem, sniedza tehnisko atbalstu visām dalībvalstīm **plašā klāstā politikas jomu**. To vidū bija publiskā pārvalde un pārvaldība, zaļā un digitālā pārkārtošanās, konkurētspēja, veselības aprūpe un ilgtermiņa aprūpe, ieņēmumu pārvaldība un muiža, publisko finanšu pārvaldība, justīcija, tiesiskums, korupcijas apkarošana, integritāte un publiskais iepirkums, darba tirgus un sociālā aizsardzība, prasmes, izglītība un mācības, kā arī migrācija.

2. attēls. TAI 2023.gadā – ieguldījums galveno politikas prioritāšu īstenošanā

² https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/taix_en

³ Struktūras, kas saistībā ar tehniskā atbalsta instrumentu ES līdzekļus apgūst netiešā pārvaldībā, ir uzskaitītas [tehniskā atbalsta instrumenta tīmekļvietnē](#).

TAI projekti 2023. gadā arī sniedza būtisku atbalstu nacionālo **atvēršanās un noturības plānu**⁴ (ANP) īstenošanai. TAI turpināja atbalstīt dalībvalstis **zaļās un digitālās pārkārtošanās** reformu izstrādē un īstenošanā. Lai stiprinātu solidaritāti ar Ukrainu, TAI arī sniedza atbalstu dalībvalstīm ierobežojošu pasākumu īstenošanā pret Krieviju. Tā kā 2023. gads bija Eiropas Prasmju gads, TAI atbalstīja vairākas dalībvalstis valsts prasmju stratēģiju izstrādē nolūkā pārvarēt prasmju nepietiekamību un prasmju neatbilstību.

Iestāžu līmenī kohēzijas un reformu komisāre Elīza Ferreira 2023. gada 7. novembrī Eiropas Parlamentā tikās ar Budžeta komiteju un Ekonomikas un monetāro komiteju, lai apmainītos ar viedokļiem par TAI īstenošanu.

Valsts pārvalde un pārvaldība

Komisija 2023. gada 25. oktobrī pieņēma jaunu [paziņojumu par Eiropas administratīvās telpas uzlabošanu \(ComPAct\)](#), kurā ierosināti konkrēti pasākumi, kas palīdz publiskās pārvaldes iestādēm apmierināt iedzīvotāju un uzņēmumu vajadzības visā Eiropā. Komisāre Ferreira 2023. gada 7. decembrī informēja par **ComPAct Konkurētspējas padomi** (Iekšējais tirgus un rūpniecība).

ComPAct bija atbilde uz dalībvalstu, Eiropas Parlamenta un Reģionu komitejas izteiktajiem aicinājumiem Komisijai veicināt sadarbību un politisko dialogu, kā arī palīdzēt uzlabot centrālā, reģionālā un vietējā līmeņa publiskās pārvaldes iestāžu spējas un kvalitāti Eiropas Savienībā. *ComPAct* ir ņemtas vērā arī Eiropas iedzīvotāju vēlmēs, ko tie puda [Eiropabarometra aptaujā par reformām un publiskās pārvaldes iestādēm](#), kuru REFORM ĢD sarīkoja 2023. gada pavasarī. Šajā aptaujā iedzīvotāji aicināja valsts pārvaldes iestādes mazināt birokrātiju, paātrināt pakalpojumu sniegšanu, kļūt pārredzamākām un iedzīvotājiem vieglāk sasniedzamām. *ComPAct* ir Komisijas pirmais visaptverošais darbību kopums, kura mērķis ir atbalstīt publiskās pārvaldes iestāžu modernizāciju un stiprināt to pārrobežu sadarbību, lai tās varētu kopīgi risināt kopējas problēmas.

ComPAct mērķis ir **veicināt sadarbību un politisko dialogu**, kā arī palīdzēt **uzlabot centrālā, reģionālā un vietējā līmeņa publiskās pārvaldes iestāžu spējas un kvalitāti Eiropas Savienībā**. Tajā ierosināts stratēģisks darbību kopums, lai uzlabotu Eiropas administratīvo telpu, veicinot visaptverošu principu vienotu kopumu, kas ir kvalitatīvas publiskās pārvaldes pamatā, un stiprinot atbalstu administratīvajai modernizācijai dalībvalstīs.

Saistībā ar *ComPAct* 2023. gadā tika sāкта īpaša jauna TAI pamatiniciatīva – Publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības apmaiņa (*PACE*). Minētās iniciatīvas mērķis ir veicināt mācīšanos no līdzbiedriem un paraugprakses apmaiņu starp dažādu dalībvalstu ierēdņiem, lai stiprinātu administratīvo spēju, kā arī politikas veidošanas un īstenošanas prasmes. Ciešā saskaņotība starp *ComPAct* un TAI palīdz nodrošināt,

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanās un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.) ("ANM [regula](#)", 7. panta 2. punkts).

ka dalībvalstu publiskās pārvaldes iestāžu darbības spējas un efektivitātes uzlabošana arī turpmāk būs politikas uzmanības centrā.

II. TAI 2023. gada cikls – fakti un skaitļi

TAI 2023. gada cikla sākšana

TAI 2023. gada cikls sākās TAI ikgadējā konferencē “Dalībvalstu noturības veidošana”, kas notika tiešsaistē 2022. gada 5. maijā. Konferencē tika parādīts, kā TAI var palīdzēt dalībvalstīm sekmīgi izstrādāt un īstenot noturību veicinošas reformas, jo īpaši, ņemot vērā nesenās krīzes (Covid-19 pandēmija, Krievijas iebrukums Ukrainā). Tajā arī iepazīstināja ar TAI galvenajām prioritātēm 2023. gadā, proti:

- sniegt pastāvīgu atbalstu atveseļošanas un noturības plānu (ANP) īstenošanai;
- atbalstīt konkrētas ES prioritātes, izmantojot *REFORM ĢD* inovatīvo koncepciju par pamatprojektiem, kas ir projektu koncepcijas, kuras Komisija proaktīvi ierosina dalībvalstīm, un
- veicināt daudzvalstu un daudzreģionu projektu izstrādi un īstenošanu.

Konference arī deva iespēju informēt par **12 tehniskā atbalsta pamatprojektu idejām**, ko izvirzīja, jo tās risina reformu vajadzības vairākās dalībvalstīs un ir saistītas ar galvenajām ES prioritātēm, kuras pašlaik īsteno dalībvalstis. Tādējādi minēto projektu mērķis ir atbalstīt dalībvalstis tādu reformu īstenošanā, kuras veicina noturību un izaugsmi.

Turklāt TAI 2022. gada pamatiniciatīva “ES Digitālās finanšu darbības uzraudzības akadēmija finanšu uzraudzības iestāžu prasmju uzlabošanai” tika vēlreiz ierosināta TAI 2023. gada ciklam.

TAI tehniskā atbalsta pamatprojekti 2023. gadā

- Vidisko aspektu integrēšana publiskajās finansēs – principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” (NBK) īstenošana publiskā finansējuma programmās
- Atjaunīgās enerģijas atļauju piešķiršanas procesu paātrināšana
- Atbalsts klimatadaptācijai
- VSP riska pārvaldība finanšu nozares vajadzībām
- Atbalsts industriālajām ekosistēmām
- Migrācija un talantu piesaiste
- Ceļā uz integrētu, personcentrētu aprūpi
- JAUNATNE VISPIRMS – atbalsts bērnu un jauniešu labklājībai, izglītībai, mācībām, sociālajai aizsardzībai un darba izredzēm
- PACE – Publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības apmaiņa
- Nodokļu informācijas kvalitātes un izmantošanas uzlabošana apmaiņā starp dalībvalstīm saistībā ar Direktīvu par administratīvu sadarbību (DAC)
- Publiskā iepirkuma personāla profesionalizācija –stratēģisko metodiku, integritātes un pārredzamības veicināšana
- Digitālā pārkārtošanās reģionālajās un vietējās publiskās pārvaldes iestādēs

TAI atbalsta pieprasījumi 2023. gadā

Pēc TAI 2023. gada vispārējā uzaicinājuma **27 dalībvalstis** līdz 2022. gada 31. oktobrim **iesniedza 530** tehniskā atbalsta **pieprasījumus** par kopējo summu 256 miljoni EUR, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedza pieejamo finansējumu. Lai gan visi iesniegtie pieprasījumi tika atzīti par atbalsttiesīgiem⁵, septiņus no tiem pieprasījuma iesniedzējas dalībvalstis atsaucā novērtēšanas posmā. Tāpēc atlases novērtējumu veica 523 pieprasījumiem.

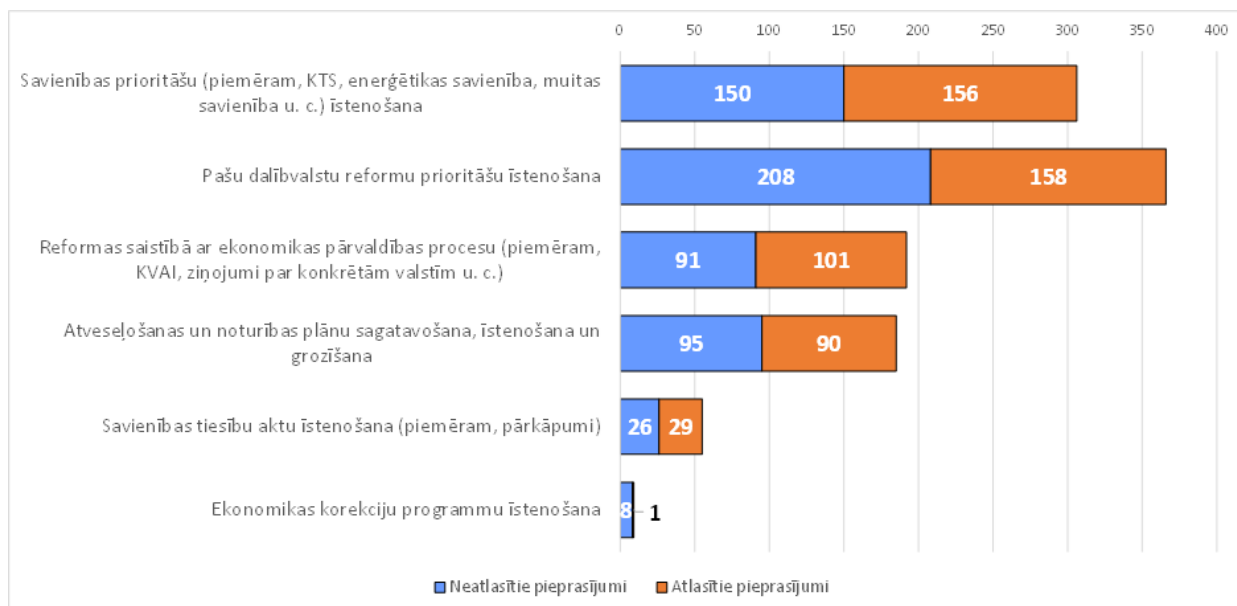
Pateicoties skaidri noteiktam lēmumu pieņemšanas procesam (sk. 1. pielikumu), *REFORM ĢD* ir nodrošinājis, ka projektus atlasa, pamatojoties uz novērtēšanas kritērijiem, kas noteikti TAI regulas 9. panta 5. punktā. Pieprasījumus analizē, pamatojoties uz konstatēto problēmu neatliekamību, apmēru un intensitāti, atbalsta vajadzībām attiecīgajās politikas jomās, kā arī uz attiecīgās dalībvalsts sociālekonomisko rādītāju analīzi un institucionālo un vispārējo administratīvo spēju. Veicot atbalsttiesīguma pārbaudi, *REFORM ĢD* arī nodrošina, ka darbības ir atbalsttiesīgas saskaņā ar TAI regulas 8. pantu.

Steidzamu vajadzību gadījumā Komisija var atbalstīt dalībvalstis, pieņemot **īpašus pasākumus**. Saskaņā ar TAI regulas 12. panta 7. punktu *REFORM ĢD* arī var pieņemt īpašus pasākumus saskaņā ar TAI regulā izklāstītajiem mērķiem un darbībām, lai sniegtu tehnisko atbalstu valsts iestādēm **steidzamu vajadzību** risināšanai. Šādiem īpašajiem pasākumiem ir pagaidu raksturs, un tie ir saistīti ar 9. panta 3. punktā izklāstītajiem konkrētajiem apstākļiem (*inter alia* atveseļošanas un noturības plānu sagatavošana vai īstenošana saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu, reformas ekonomikas pārvaldības procesa kontekstā, piemēram, KVAI, ekonomikas korekciju programmu īstenošana). *REFORM ĢD* 2023. gadā nesniedza atbalstu nevienam īpašajam pasākumam.

REFORM ĢD apspriedās ar citām Komisijas struktūrvienībām/ģenerāldirektorātiem, lai nodrošinātu, ka tehniskais atbalsts, ko sniedz saskaņā ar 2023. gada TAI, ir saskaņots ar ES politiku, nedublējas ar citām ES darbībām un finansējumu un ir izplānots, pamatojoties uz citām ES programmām un papildinot tās.

Plašākā nozīmē iesniegtie pieprasījumi attiecās uz atbalsta vajadzībām tādu reformu īstenošanai, kas ir nepieciešamas saistībā ar dažādiem apstākļiem, tajā skaitā pašu dalībvalstu reformu prioritātēm, kā arī reformām, kuru mērķis ir risināt ES ekonomikas pārvaldības procesā konstatētās problēmas vai kuras ir saistītas ar ES prioritāšu īstenošanu.

⁵ Pieprasījumu atbalsttiesīgumu pārbauda, pamatojoties uz kritērijiem, kas noteikti TAI regulā, proti, 8. un 9. pantā. Potenciālo atbalsta saņēmēju atbalsttiesīgumu arī pārbauda, pamatojoties uz kritērijiem, kas noteikti TAI regulā, proti, 2. pantā.

3. attēls. TAI 2023. gadā – apstākļi, saistībā ar kuriem dalībvalstis iesniedza pieprasījumus

Ievērojot 1. pielikumā izklāstīto novērtēšanas un atlases procesu, tika **atlasīts 231 pieprasījums** par kopējo summu **119,7 miljoni EUR**. Šie pieprasījumi bija iesniegti par galvenajām ES prioritātēm **saskaņā ar TAI 2023. gada** vispārējo uzaicinājumu, tajā skaitā⁶:

- 90 pieprasījumi attiecās uz nacionālo ANP īstenošanu;
- 69 pieprasījumi attiecās uz digitālo pārkārtošanos;
- 83 pieprasījumi attiecās uz Eiropas zaļo kursu;
- 34 pieprasījumi attiecās uz vienlīdzību – atbalstu sievietēm, personām ar invaliditāti, romu kopienai, migrantiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un LGBTIQ+ kopienai.

TAI 2023. gadā atbalstīja pasākumus visās dalībvalstīs.

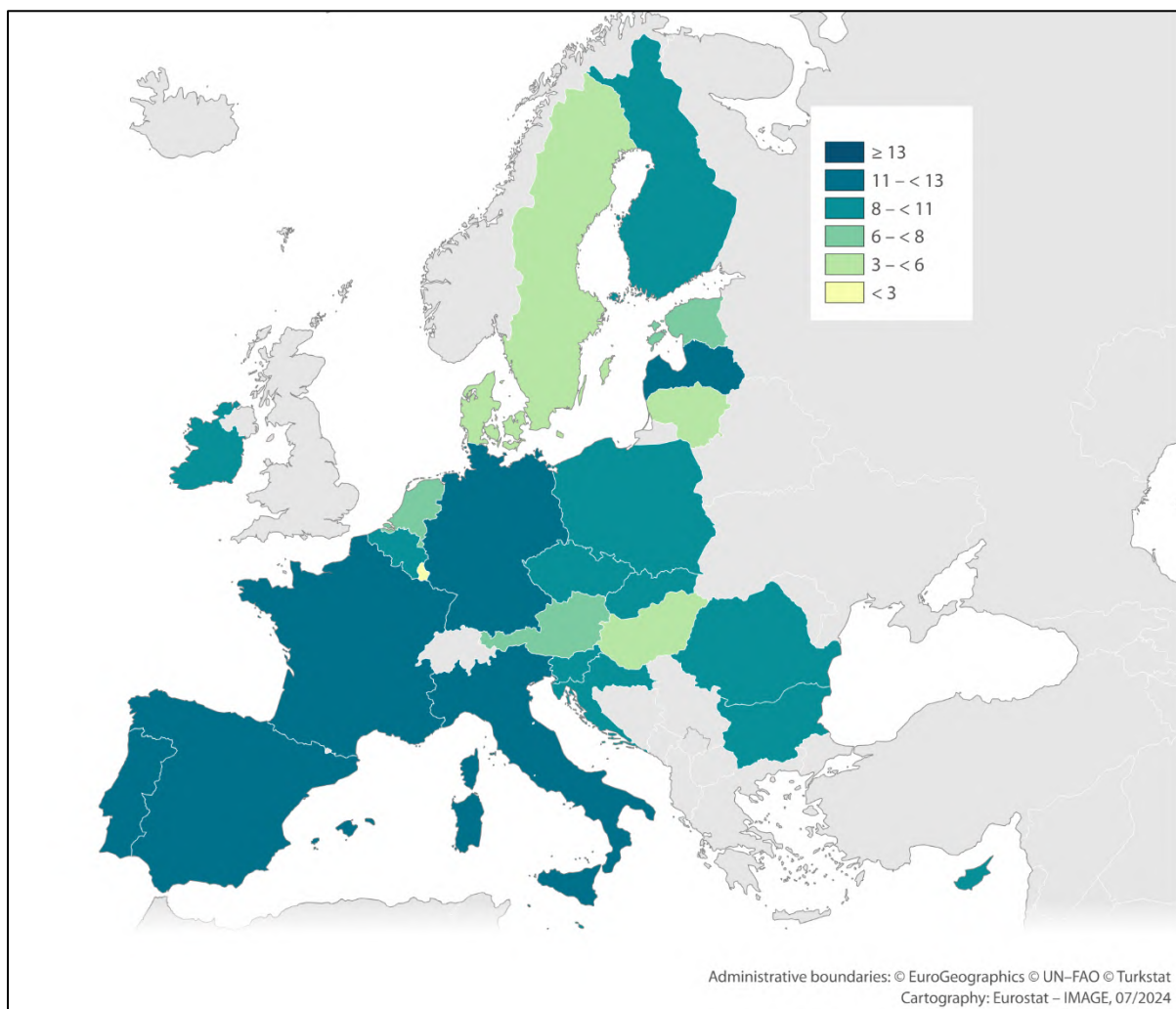
TAI projekti 2023. gadā

Lēmumu par finansējumu un gada darba programmu, kurā izklāstīti 2023. gada TAI īstenošanai nepieciešamie pasākumi⁷, pieņēma 2023. gada 21. martā, un pēc tam **no 231 atlasītā pieprasījuma izveidoja 151 projektu**, jo dažkārt vairākus pieprasījumus apvienoja vienā projektā, lai iegūtu apjomradītus ietaupījumus, veicinātu sinerģiju un atvieglotu iespējas mācīties no līdzbiedriem. Minētajā 151 projektā **27 dalībvalstis** saņēma atbalstu **326 progresīvu reformu**⁸ sagatavošanai, izstrādei un īstenošanai.

⁶ Viens atsevišķs tehniskā atbalsta pieprasījums var attiekties uz vairākām ES prioritātēm.

⁷ Komisijas Īstenošanas lēmums C(2023) 1786 (2023. gada 20. marts) par tehniskā atbalsta instrumenta finansējumu un darba programmas pieņemšanu 2023. gadam.

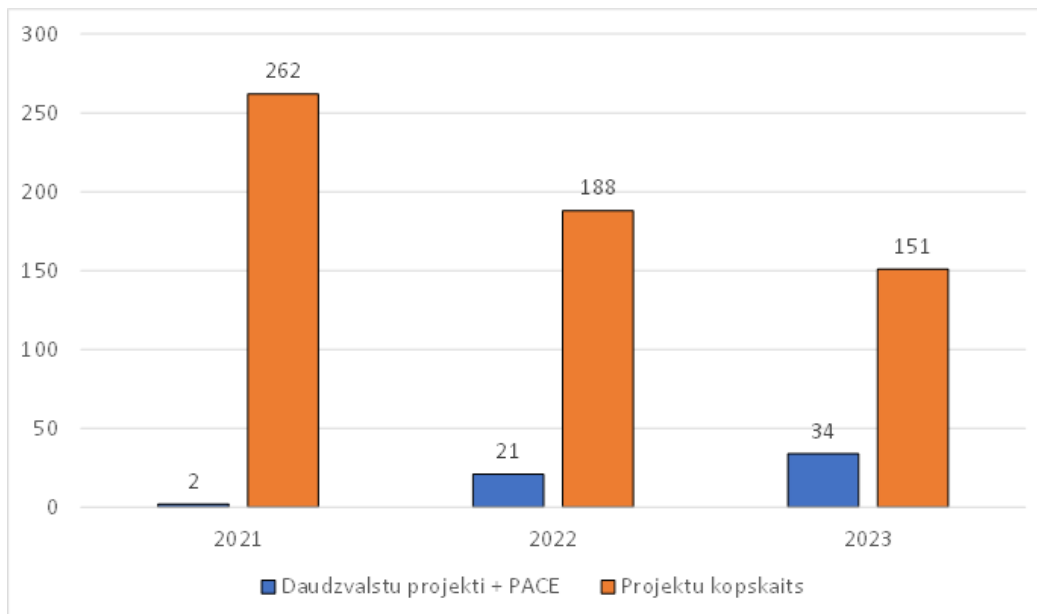
⁸ TAI 2023. gadā atbalstīto reformu kopskaits ir lielāks nekā atbalstīto projektu un atlasīto pieprasījumu kopējais skaits, jo atbalsta saņemšanai no 2023. gada TAI iesniegtie daudzvalstu projekti un daudzvalstu pieprasījumi paredzēja vairākas reformas dažādās dalībvalstīs.

4. attēls. TAI 2023.gadā – atbalstīto reformu skaits katrā dalībvalstī

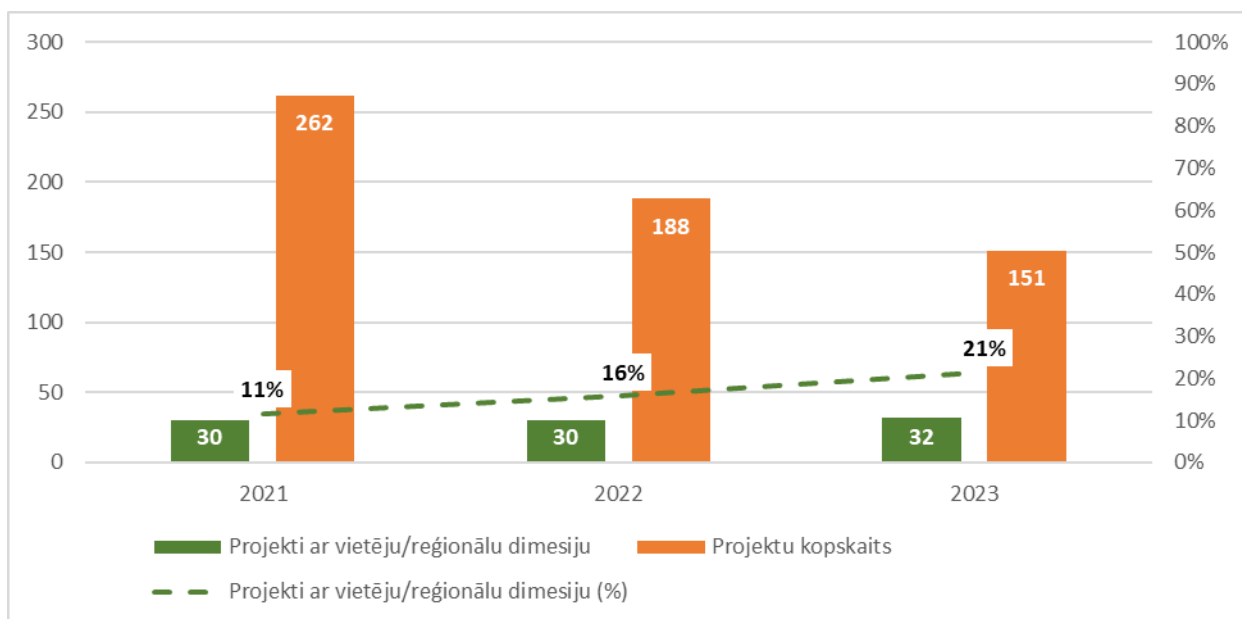
Dalībvalstu interese piedalīties daudzvalstu projektos 2023. gadā turpināja augt aizvien straujāk, un **no 2023. gada TAI atbalstu saņēma 34 daudzvalstu projekti** pretstatā 21 daudzvalstu projektam, ko atbalstīja no 2022. gada TAI, un diviem daudzvalstu projektiem, kuri saņēma atbalstu no 2021. gada TAI. Dalībvalstis arī izrādīja interesi stiprināt sadarbību reģionālā līmenī, īstenojot **10 daudzreģionu projektus**.

Daudzvalstu pamatprojekts “**Publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības apmaiņa (PACE)**”, kura mērķis ir veicināt sadarbību un pārrobežu apmaiņu starp dalībvalstīm, lai veidotu administratīvo spēju un sagatavotu politikas veidotāju nākamo paaudzi Eiropas Savienībā, tika plaši īstenots ar mērķi sarīkot **vairāk nekā 300 dalībniekiem 70 apmaiņas 17 dalībvalstīs**.

5. attēls. TAI 2021.–2023.gadā – daudzvalstu projektu skaita izmaiņas

Starp 2023. gada TAI atbalstītajiem projektiem bija divi daudzvalstu projekti, kas atbalstīja dalībvalstu industriālās ekosistēmas (EL, ES, FI, PT un SE) un palīdzēja dalībvalstīm paātrināt atļauju piešķiršanu atjaunīgās enerģijas jomā (LT un NL), un abi šie projekti palīdzēja **veicināt ES ekonomikas konkurētspēju**. Atbalstu saņēma arī daudzvalstu projekts “Pilsonu apmierinātības ar nozīmīgākajiem valsts pārvaldes pakalpojumiem mērīšana nolūkā uzlabot sniegumu un stiprināt uzticēšanos” (AT, BE, EE, EL, ES, FI, HR, IE, LT, LV un SI) un projekts “VSP riska pārvaldības sistēma finanšu nozares vajadzībām” (BG, CY, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LV, RO un SI) ar mērķi uzlabot finanšu uzraudzības iestāžu spēju reaģēt uz problēmām, kas ir saistītas ar vides, sociālajiem un pārvaldības (VSP) riskiem, kā arī projekts “Nodokļu informācijas kvalitātes un izmantošanas uzlabošana apmaiņā starp dalībvalstīm saistībā ar Direktīvu par administratīvu sadarbību (DAC)” Horvātijā un Īrijā.

6. attēls. TAI 2021.–2023.gadā – reģionālās/vietējās dimensijas projektu skaita izmaiņas

Gadu gaitā arvien lielāks TAI projektu īpatsvars palīdzēja dalībvalstīm veikt reformas reģionālā un vietējā līmenī saskaņā ar ES prioritātēm. Piemēram, 2023. gadā TAI palīdzēja 10 reģioniem 5 dalībvalstīs [uzlabot ES kalnrūpniecības reģionālās ekosistēmas, kas atbalsta zaļo pārkārtošanos un nodrošina minerālu izejvielu piegādi](#).

Pamatprojekti

TAI darbība 2023. gadā arī parādīja **plašu iesaisti pamatprojektos** salīdzinājumā ar 2022. gadu, kad pirmo reizi ieviesa pamatprojekta koncepciju. No 151 projekta 50 projekti, kuri saņēma atbalstu no 2023. gada TAI, bija saistīti ar pamatprojektiem, tajā skaitā zaļās un digitālās pārkārtošanās, enerģētikas, publiskās pārvaldes, publisko finanšu, migrantu integrācijas un veselības aprūpes jomā.

TAI 2023. gada uzaicinājums arī deva astoņām jaunām atbalsta saņēmējietādēm no dalībvalstīm iespēju pievienoties [ES Digitālās finanšu darbības uzraudzības akadēmijai](#), kas sākotnēji tika izveidota ar 2022. gada TAI atbalstu, tādējādi kopumā tajā jau darbojas 32 iestādes no 25 dalībvalstīm.

Atbalsts ANP

TAI atbalsta ANP iekļauto reformu un investīciju īstenošanu dažādās politikas jomās, piemēram, pārvaldība un publiskā pārvalde, digitālā pārkārtošanās, ilgtspējīga izaugsme un uzņēmējdarbības vide, darba tirgus, veselība, izglītība, sociālie pakalpojumi, ieņēmumu pārvaldība un publisko finanšu pārvaldība, kā arī finanšu nozarē.

No visiem projektiem, kuri 2023. gadā saņēma atbalstu no 2023. gada TAI, **66 % projektu bija tieši vai netieši saistīti ar nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem**, palīdzot dalībvalstīm vēl vairāk uzlabot savu spēju īstenot ANP, tajā skaitā ANP uzraudzības un projektu pārvaldības metodes, ziņošanas mehānismus, revīzijas un kontroles sistēmas, komunikācijas stratēģiju, pārvaldības struktūras, IT sistēmas un principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanu.

UZMANĪBAS CENTRĀ TAI PROJEKTI, KAS IR TIEŠI SAISTĪTI AR ANP

Saskaņā ar 2023. gada TAI *REFORM* ĢD atbalstīja reformu projektus, kas ir tieši saistīti ar ANP īstenošanu.

- **Desmit dalībvalstis** (BE, BG, CY, ES, IE, LV, PT, RO, NL un SI) saņēma vispārēju atbalstu savu ANP vajadzībām. Piemēram, 2023. gada 27. novembrī oficiāli sākās daudzvalstu projekts par plašas sabiedrības informēšanu par ANP ietekmi, kurā piedalījās pārstāvji no astoņām atbalsta saņēmējām dalībvalstīm (BE, BG, CY, ES, LV, NL, PT un RO), *REFORM* ĢD, *COMM* ĢD, Atveseļošanas un noturības darba grupas Ģenerālsēkretariāta un *ECFIN* ĢD, kā arī Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada amatpersonas no visām iesaistītajām dalībvalstīm. Projekta mērķis ir stiprināt dalībvalstu komunikācijas spējas un īstenot konkrētās valsts vajadzībām atbilstošus tehniskā atbalsta pasākumus, lai uzlabotu informēšanu par ieguvumiem no ANP. Projektu izstrādāja, pamatojoties uz diviem ANP komunikācijas projektiem, kurus iepriekš sekmīgi īstenoja Slovēnijā un Čehijā.

- **16 dalībvalstis** (BE, BG, CY, CZ, DK, EE, EL, HR, HU, IT, LV, MT, PL, PT, RO un SK) saņēma atbalstu, lai varētu īstenot konkrētas reformas un investīcijas, ko tās bija iekļāvušas savos ANP. Kā piemērus var minēt atbalstu jauna akadēmiskās karjeras ietvara institucionalizācijai Latvijā, atbalstu uzņēmumiem Čehijā digitalizācijas līmeņa paaugstināšanai un atbalstu Polijai stratēģisko plānu optimizēšanai nolūkā turpināt e-veselības sistēmas pilnveidi.

Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) vidusposma izvērtējumā⁹ ir uzsvērts: “ANM un TAI saskaņotību nosaka jau izstrādes posmā paredzētā abu instrumentu sinerģija un izmantoto novērtēšanas kritēriju saskanība. ANM regula aktīvi veicina sinerģiju starp ANM un TAI, jo ļauj dalībvalstīm līdz 4 % no sava kopējā piešķiruma izmantot tehniskajam atbalstam saistībā ar ANP īstenošanu, un šo iespēju izmanto četras dalībvalstis. ANM un TAI novērtēšanas kritēriju saskaņotība spilgti apliecina, ka abiem instrumentiem ir vienādi politikas mērķi un saskaņotas prioritātes. Piemēram, atbilstība KVAI ir viens no novērtēšanas kritērijiem, ko izmanto gan TAI projektu atlasei, gan ANP apstiprināšanai. Par abu instrumentu saskaņotību acīmredzami liecina tas, ka vairāk nekā 400 projekti, kas apstiprināti atbalsta saņemšanai no TAI, ir saistīti ar dalībvalstu ANP sagatavošanu vai īstenošanu, un šis fakts uzsver, ka TAI ir būtiska nozīme mehānisma darbībā.”

Izmēģinājuma programma kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu iesaistīšanai novērotāja statusā

Tā kā kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu¹⁰ integrācijas un pievienošanās procesa paātrināšana ir Komisijas politikas prioritāte, *REFORM ĢD* un *NEAR ĢD* izstrādāja TAI izmēģinājuma programmu, lai 2023. gadā iesaistītu kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis atsevišķos TAI projektos novērotāja statusā. Šāda rīcība tika saskaņota ar attiecīgajām atbalsta saņēmējinstādēm dalībvalstīs, un kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu iesaistei netika piešķirts TAI finansējums.

Izmēģinājuma programma sākās 2023. gada 13. septembrī, un tajā piedalījās astoņas kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis, proti, Bosnija un Hercegovina, Moldova, Ziemeļmaķedonija, Albānija, Serbija, Turcija, Gruzija un Kosova¹¹. Kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis izvēlējās piedalīties galvenokārt daudzvalstu TAI projektos. Publiskās pārvaldes iestādes gan kandidātvalstīs vai potenciālajās kandidātvalstīs, gan dalībvalstīs atzinīgi novērtēja izmēģinājuma programmā piedāvātās sadarbības iespējas.

⁹ Komisijas dienestu darba dokuments “Atveseļošanas un noturības mehānisma vidusposma izvērtējums” (62. lpp.).

¹⁰ Bosnija un Hercegovina, Melnkalne, Moldova, Ziemeļmaķedonija, Albānija, Serbija, Turcija, Ukraina, Gruzija un Kosova.

¹¹ Melnkalne un Ukraina nepiedalījās izmēģinājuma programmā ierobežoto administratīvo spēju dēļ, bet puda lielu interesi par dalību nākotnē.

III. Projekta izpilde

TAI paredz *REFORM* ĢD pastāvīgu iesaisti kā projekta izstrādes posmā, tā arī projekta īstenošanā, uzraudzībā un izvērtēšanā.

REFORM ĢD aktīvi iesaistās jau projekta tapšanas agrīnajos posmos, plaši apspriežoties ar dalībvalstu valsts iestādēm, pastāvīgi sadarbojoties ar *REFORM* ĢD valsts līmeņa koordinatoriem un attiecīgajām koordinējošajām iestādēm un rīkojot *REFORM* ĢD augstākā līmeņa vadītāju sanāksmes ar katras dalībvalsts valsts iestādēm.

Pēc 2023. gada TAI pieprasījumu atlases un lēmumu pieņemšanas par to īstenošanas metodēm *REFORM* ĢD politikas speciālisti regulāri kontaktējās ar dalībvalstu valsts iestādēm, lai noteiktu projekta rezultātus un ieskicētu saistītās darbības un darba plānus. *REFORM* ĢD darbinieki piedalījās visās ar projektu saistītajās grupās kopā ar izraudzītajiem atbalsta sniedzējiem un sadarbojās projekta ikdienas vadībā. Viņi arī veicināja raitu saziņu starp atbalsta sniedzējiem un dalībvalstu valsts iestādēm, veicinot savstarpēju izpratni, kas ir jānodrošina, lai projekts būtu sekmīgs.

REFORM ĢD arī koordinēja darbu ar citām Komisijas struktūrvienībām, izmantojot pastāvīgo tīklu saziņai ar citu ģenerāldirektorātu pārstāvjiem. Šādas rīcības mērķis bija nodrošināt, ka TAI sniegtais tehniskais atbalsts ir saskaņots ar ES politiku, nedublējas ar citiem ES projektiem un ir izplānots, pamatojoties uz citām ES programmām un papildinot tās (arī atvieglējot piekļuvi speciālajām tehniskajām zināšanām, kas ir Komisijas rīcībā vai ir viegli iegūstamas citās ES programmās).

Visbeidzot, katrā projekta koordinācijas komitejā kopā ar valsts iestāžu augstākajām amatpersonām tika iekļauts *REFORM* ĢD darbinieks, lai nodrošinātu projektu pastāvīgu atbilstību valsts prioritātēm un, ja nepieciešams, to pielāgošanu izmaiņām situācijā. Tas tika veikts ar mērķi veicināt valstu plānoto reformu īstenošanu, vienlaikus cenšoties radīt ES pievienoto vērtību.

IV. Sadarbības un atbalsta plāni

Sadarbības un atbalsta plāni¹², kuros nosaka TAI sniegtā atbalsta pamatprincipus un darba metodes, 2023. gadā **tika noslēgti** ar visām 27 dalībvalstīm. Tos nosūtīja Padomei un Eiropas Parlamentam 2023. gada septembrī. Katrā plānā ir aprakstītas aptvertās politikas jomas un dalībvalstij sniedzamo atbalsta pasākumu apmērs, kā arī norādīti indikatīvi grafiki un aplēstie budžeti. Tādējādi tas sniedz katrai dalībvalstij stratēģisku pārskatu par TAI atbalsta pasākumu īstenošanu valsts un reģionālā līmenī.

Šajos plānos 2023. gadā bija iekļauts arī priekšlikums par valstu koordinējošo iestāžu pilnvarām attiecībā uz TAI, kurā aprakstīti to uzdevumi katrā TAI cikla posmā, arī iespējamā iesaiste komunikācijas un izvērtēšanas darbībās, un dalība koordinējošo iestāžu tīklā, kuru vada *REFORM* ĢD. Minētais tīkls 2023. gadā sarīkoja piecas sanāksmes (četras reizes tiešsaistē un vienu reizi klātienē 2023. gada 12. septembrī Madridē). Klātienē sanāksmē sniedza iespēju uzsvērt dalībvalstu koordinējošo iestāžu nozīmi raitas TAI darbības nodrošināšanā un apspriest, kā vislabāk apkopot

¹² Kā minēts TAI regulas 9. panta 5. punktā.

un koordinēt idejas un sapulcēt kopā ieinteresētās personas, lai izstrādātu daudzvalstu pieprasījumus attiecībā uz TAI.

V. Komunikācija par TAI

Tehniskā atbalsta instruments ir unikāls tā īstenošanas un elastības ziņā. To izmanto sadarbībai ar valsts pārvaldes iestādēm, lai atbalstītu reformu izstrādi un īstenošanu, kas sniegs ieguvumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Lai nodrošinātu **ES finansējumam publicitāti**, REFORM ĢD sadarbībā ar atbalsta saņēmējierīstādēm, atbalsta sniedzējiem un Eiropas Parlamenta un Komisijas pārstāvniecībām katrā dalībvalstī izplata informāciju par TAI darbu un saistītajiem TAI projektiem un to rezultātiem. Komunikācijas pasākumi, izmantojot īpašus saziņas kanālus (reformu atbalsta tīmekļvietni, sociālos medijus, publikācijas, pasākumus utt.), sniedz **mērķorientētu informāciju dažādām auditorijām**, arī medijiem un sabiedrībai.

Komunikācijas pasākumos, ko 2023. gadā īstenoja saistībā ar TAI un politikas veidošanu publiskās pārvaldes un pārvaldības jomā, vairāk uzmanības pievērsa tieši rezultātu publiskošanai. Konkrētāk, REFORM ĢD 2023. gada 21. martā rīkoja [ikgadējo TAI preses konferenci](#), lai atzīmētu TAI 2023. gada darba programmas pieņemšanu. REFORM ĢD arī organizēja [TAI ikgadējo konferenci “Nākotnei gatava un pārmaiņām pielāgojama valsts pārvalde”](#), kura notika 2023. gada 25. maijā. Konference bija veltīta TAI 2024. gada cikla sākumam. Tā kā konference tika organizēta televīzijas pārraides formātā, 1600 tiešsaistes dalībnieku sekoja tai ar neatslābstošu interesi.

REFORM ĢD kā viens no organizatoriem un/vai dalībniekiem piedalījās **publiskos pasākumos** gan klātienē, gan tiešsaistē, lai popularizētu veiksmes stāstus un izplatītu informāciju par TAI rezultātiem. Turpmāk minēti daži no šādiem pasākumiem.

- REFORM ĢD dalība VIII Delfu Ekonomikas forumā, 2023. gada 26.–29. aprīlis.
- Konference “Atbalstīt prasmju attīstīšanu, izmantojot reformas” (*Supporting skills development through reforms*), 2023. gada 25. maijs.
- Darbseminārs “Tūrisma datu kopīgošana, pārvaldība un integrācija” (*Tourism data sharing, governance and integration*), 2023. gada 27. un 28. septembris.
- Konference “Zinātne politikai Eiropā” (*Science for policy in Europe*), 2023. gada 10. un 11. oktobris.
- “Ilgtspējīgs finansējums” (*Sustainable finance*) – konferences COP 28 papildu pasākums, 2023. gada 4. decembris.

Atsakoties no TAI pirmajos gados izmantotās pieejas vairāk informēt par projektiem un sākot pievērst lielāku uzmanību reformām un to ietekmei uz iedzīvotājiem, REFORM ĢD pastiprināja arī **komunikāciju ar presi**, rīkojot intervijas un **preses pasākumus**.

[Reformu atbalsta tīmekļvietnei](#), kuru **2023. gadā** apskatīja vairāk nekā **160 000 unikālo apmeklētāju**, arī tika piešķirts lietotājdraudzīgāks formāts, lai tajā varētu iegūt sīkāku informāciju par reformām un reformu projektiem sadalījumā pa [politikas jomām](#) un [valstīm](#). Līdz 2023. gada decembra beigām tiešsaistē bija pieejami vairāk nekā 350 projektu apraksti.

Saskaņā ar TAI regulas 17. pantā noteikto prasību nodrošināt pārredzamību reformu atbalsta tīmekļvietnē ir izveidots [vienots publiskais tiešsaistes repozitorijs](#), kurā var iepazīties ar TAI atbalsta projektu gaitā sagatavotajiem galīgajiem pētījumiem vai ziņojumiem. Repozitorijā var meklēt informāciju pēc gada, temata un dalībvalsts – tas sekmē dažādu publikāciju izplatīšanu plašai auditorijai. Jau 2023. gada decembra beigās tiešsaistē bija pieejami galīgie pētījumi par 45 % pabeigto TAI projektu.

REFORM ĢD turpināja aktīvi darboties sociālajos medijos – tā kontam [@EU reforms](#) platformā X (iepriekš *Twitter*) ir **3500 sekotāju** – un vienlaikus būtiski pārveidoja [REFORM ĢD Youtube kanālu](#), izvietojot tur jaunu saturu un oriģinālus audiovizuālos materiālus. REFORM ĢD 2023. gadā arī palielināja iekšējās spējas ražot videomateriālus un sagatavoja vairākus videomateriālus publicēšanai aktuālo projektu sadaļā ([Project in the spotlight](#)).

Arī ES mēroga komunikācijas kampaņās un ziņojumos TAI ir bieži minēts kā nozīmīga iespēja dalībvalstīm saņemt atbalstu reformu programmu īstenošanai saskaņā ar ES prioritātēm. Šādā kontekstā TAI tika septiņas reizes pieminēts [2023. gada pārskata ziņojumā par ES](#), ietverot konkrētas atsauces uz paveikto atbalsta sniegšanā ANP, kapitāla tirgu savienībai, plānam *RePowerEU*, izglītības un veselības jomai. Minētajā ziņojumā bija iekļautas arī divas atsauces uz paziņojumu *ComPact*.

VI. TAI izvērtēšana

REFORM ĢD novērtē dalībvalstīm sniegto atbalstu gan programmas līmenī, gan projekta līmenī. TAI programmas un projektu izvērtēšana sniedz dalībvalstīm un iedzīvotājiem pierādījumus par sasniegumiem. Ir svarīgi informēt par šiem rezultātiem ieinteresētās personas un plašāku sabiedrību, lai parādītu, ka ES rīcība rada pozitīvas pārmaiņas.

TAI priekštecē – [Strukturālo reformu atbalsta programmas – ex post izvērtējumu \("SRAP ex post izvērtējums"\)](#) publicēja 2023. gada oktobrī. Šis izvērtējums sniedza būtiskas atziņas par REFORM ĢD (un Strukturālo reformu atbalsta dienesta) īstenoto tehniskā atbalsta projektu izstrādi, īstenošanu un ietekmi. Saskaņā ar ziņojumu SRAP sekmīgi sasniedza savu vispārīgo mērķi, proti, atbalstīt institucionālas, administratīvas un izaugsmi veicinošas strukturālās reformas dalībvalstīs. Tika secināts, ka SRAP ir ļoti nozīmīgs instruments, kas ir labi pielāgots mērķim uzlabot dalībvalstu administratīvās spējas izstrādāt un īstenot reformas un risināt problēmas. Būtiskāko faktoru vidū bija valstu pārvaldes iestāžu cieša iesaiste un līdzatbildība par projektiem.

REFORM ĢD 2023. gadā sāka gatavoties TAI vidusposma izvērtējuma sākšanai saskaņā ar TAI [regulas](#) 16. pantu. Minēto izvērtējumu pabeigs līdz 2025. gada februārim, un paredzams, ka tam būs liela nozīme programmas turpmākajā plānošanā nākamajā daudzgadu finanšu shēmā. Papildus TAI sākotnējās īstenošanas novērtēšanai saskaņā ar labāka regulējuma politikā noteiktajiem pieciem obligātajiem izvērtēšanas kritērijiem (efektivitāte, lietderīgums, piemērotība, saskanība un ES pievienotā vērtība) vidusposma izvērtējumā tiks analizēta arī iepriekšējās programmas – SRAP – ilgtermiņa ietekme un ilgtspēja.

Papildus izvērtējumam programmas līmenī REFORM ĢD ir ieviesis divposmu procedūru izvērtējuma datu iegūšanai par visiem TAI tehniskā atbalsta projektiem.

Pirmajā posmā, kas sāksies neilgi pēc projekta pabeigšanas, novērtēs, kādā mērā ar projekta īstenošanu ir apmierinātas galvenās ieinteresētās personas, kas bija iesaistītas projekta izstrādē un īstenošanā. Otrajā posmā, kas notiks vismaz vienu gadu pēc projekta pabeigšanas, novērtēs, kādā mērā projekts ir sasniedzis gaidītos rezultātus.

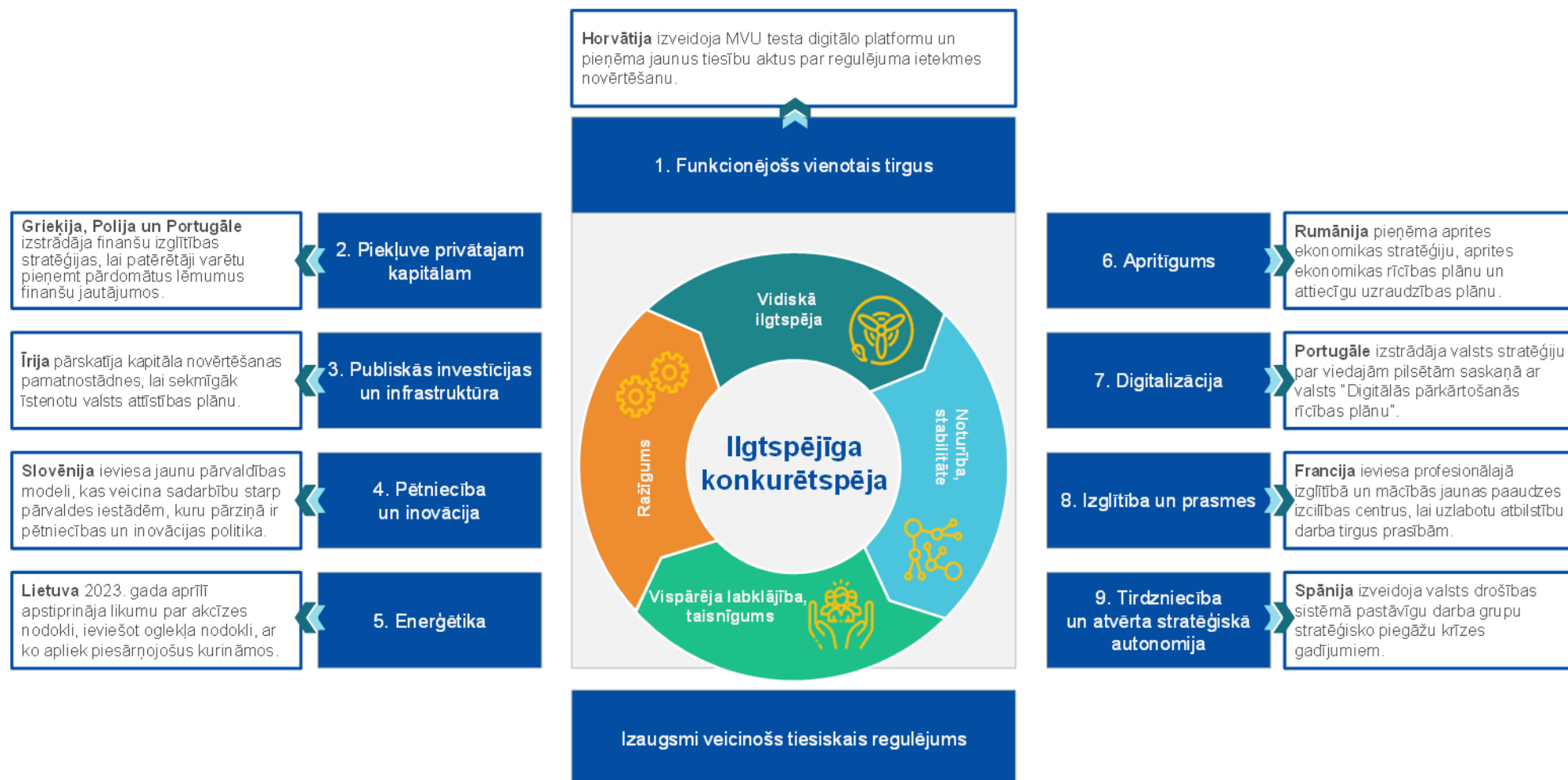
REFORM ĢD 2023. gadā saņēma atbalsta saņēmējnostāžu aizpildītas apmierinātības anketas par 94 TAI projektiem, kas nozīmē, ka atbildes iesniedza 72 % anketēto personu. Atbalsta saņēmējnostāžu sniegtās atsauksmes liecina, ka vidējais vērtējums apmierinātībai ar *REFORM* ĢD sniegto atbalstu ir 9 no 10 punktiem, savukārt vidējais vērtējums apmierinātībai ar projekta panākumiem ir 8,7 no 10 punktiem. Lai gan projektu ilgums var atšķirties, vidēji TAI projekts līdz tā pabeigšanai ilgst 24 mēnešus. Tāpēc vēl ir pāragri vērtēt projektu praktiskos rezultātus.

TAI KĀ NOZĪMĪGS INSTRUMENTS ES KONKURĒTSPĒJAS ATBALSTAM

Eiropas uzņēmumi stimulē dalībvalstu ekonomiku, radot darbvietas un veicinot kohēziju, inovāciju un labklājību. Tomēr piegādes ķēdes traucējumi un augstā inflācija, ko izraisa virkne neseno krīžu, ir saasinājuši **ilgstošās bažas par zemu ražīgumu un konkurētspēju Eiropas Savienībā**. Komisija reaģēja uz šīm problēmām, cita starpā pieņemot [Eiropas industriālo stratēģiju](#), [Zaļā kursa industriālo plānu](#), [paziņojumu par ilgtermiņa konkurētspēju](#) un iniciatīvas [ES ekonomiskās drošības stiprināšanai](#). [Runā par stāvokli Savienībā](#) priekšsēdētāja uzsvēra, ka “Eiropa darīs visu iespējamo, lai saglabātu savu konkurences priekšrocību”.

Šajā sadaļā ir sniegts **pārskats par *REFORM* ĢD sniegto atbalstu dalībvalstīm konkurētspējas jomā 2023. gadā**, un tas pievēršas deviņiem konkurētspējas virzītājspēkiem, kas noteikti [paziņojumā “Vienotajam tirgum 30 gadi”](#) un [2024. gada ziņojumā par vienoto tirgu un konkurētspēju](#) (sk. 3. attēlu). Lai sniegtu dalībvalstīm ar ES prioritātēm saskaņotu un rezultatīvu atbalstu, *REFORM* ĢD atbalsta projektu īstenošanā cieši sadarbojās ar attiecīgajiem Komisijas ģenerāldirektorātiem, tajā skaitā *CLIMA* ĢD, *CNECT* ĢD, *COMP* ĢD, *DIGIT* ĢD, *EAC* ĢD, *ENER* ĢD, *ENV* ĢD, *ECFIN* ĢD, *EMPL* ĢD, *ESTAT* ĢD, *FISMA* ĢD, *GROW* ĢD, *HOME* ĢD, *JRC* ĢD, *MOVE* ĢD, *REGIO* ĢD, *RTD* ĢD, Atveseļošanas un noturības darba grupas Ģenerālsēkretariātu, Ģenerālsēkretariātu, *TAXUD* ĢD un *TRADE* ĢD.

7. attēls. TAI 2023. gadā sniegtā atbalsta piemēri deviņu konkurētspējas virzītājspēku jomās

I. Funkcionējošs vienotais tirgus

Atbalsts, ko *REFORM ĢD* sniedz dalībvalstīm, palīdz tām uzlabot spēju īstenot reformas **funkcionējoša vienotā tirgus un konkurētspējas** nodrošināšanai. Atbalsts aptver plašu klāstu politikas jomu, sākot ar rūpniecību un inovāciju un beidzot ar pārvadājumiem un digitālo pārkārtošanos.

UZMANĪBAS CENTRĀ PAMATINICIATĪVAS

REFORM ĢD 2023. gadā iesaistījās **divās pamatiniciatīvās** vienotā tirgus un konkurētspējas jomā:

- **Septiņas dalībvalstis** (HR, EL, IT, MT, PT, SI un ES) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2022. gada pamatiniciatīvu par ilgtspējīgāku, noturīgāku un digitālāku tūrisma ekosistēmu](#). Minēto projektu ietvaros *REFORM ĢD* un *GROW ĢD* 2023. gada septembrī organizēja ekspertu darbsemināru par tūrisma datu kopīgošanu, pārvaldību un integrāciju, kurš ilga divas dienas un kurā piedalījās aptuveni 300 dalībnieku no trim kontinentiem.
- **11 dalībvalstis** (CY, DK, FI, GR, LV, PT, RO, SK, SI, ES un SE) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2023. gada pamatiniciatīvu ES industriālo ekosistēmu stiprināšanai](#), kura pievēršas galvenokārt industriālajām stratēģijām, tirgus uzraudzības un intelektuālā īpašuma sistēmām dalībvalstīs, kā arī rūpnieciskā darbaspēka pārkvalifikācijai un prasmju pilnveidei.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu **26 dalībvalstīm** (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI un SK), tajā skaitā īstenot TAI pamatprojektus, šādiem nolūkiem: i) izstrādāt **industriālās** stratēģijas un uzlabot tirgus uzraudzības un intelektuālā īpašuma sistēmas valstī; ii) veicināt ilgtspējīgu, noturīgu un digitālu **tūrisma** ekosistēmu un iii) paātrināt **digitālo pārkārtošanos**.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu veiktas vienotā tirgus un konkurētspējas jomā 2023. gadā.

- **Horvātija** izveidoja MVU testa digitālo platformu un pieņēma jaunus tiesību aktus par regulējuma ietekmes novērtēšanu.
- **Trento autonomā province (Itālija)** apstiprināja jaunus tiesību aktus, ieviešot uz risku balstītas pieejas izmantošanu administratīvajās procedūrās, tajā skaitā pārbaudēs.
- **Slovēnija** uzlaboja pētniecības un inovācijas sistēmu, ieviešot jaunu pārvaldības modeli, tajā skaitā darbam ar stratēģiskām iniciatīvām izveidoja programmas padomi, kurā darbojas vairāku ministriju pārstāvji.
- **Rumānija** pieņēma jaunus valsts tiesību aktus, lai regulējumu par valsts uzņēmumu pārvaldību labāk saskaņotu ar ESAO pamatnostādnēm.

II. Piekļuve privātajam kapitālam

REFORM ĢD atbalsts palīdz dalībvalstīm uzlabot spējas īstenot reformas, kas **atvieglo piekļuvi privātajam kapitālam, kurš ir ļoti nepieciešams, lai īstenotu digitālo pārkārtošanos un ilgtspējīgus pārkārtojumus**. Atbalsts aptvēra plašu klāstu politikas jomu, tajā skaitā kapitāla tirgu savienību, banku savienību un digitālā finansējuma stratēģijas un ES ilgtspējīga finansējuma regulējuma īstenošanu.

UZMANĪBAS CENTRĀ PAMATINICIATĪVAS

REFORM ĢD 2023. gadā iesaistījās **divās pamatiniciatīvās** par piekļuvi privātajam kapitālam:

- 12 valsts uzraudzības iestādes no **11 dalībvalstīm** (BG, HR, CY, FI, FR, EL, IE, IT, LV, RO un SI) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2023. gada pamatiniciatīvu par vides, sociālo un pārvaldības \(VSP\) risku pārvaldību finanšu nozares vajadzībām](#), lai risinātu vajadzību pēc efektīvas VSP uzraudzības un veicinātu kapitāla ieguldīšanu zaļajā ekonomikā.
- 34 finanšu uzraudzības iestādes no **25 dalībvalstīm** saņēma atbalstu no [TAI 2022. gada pamatiniciatīvas par ES Digitālās finanšu darbības uzraudzības akadēmiju](#), lai uzlabotu uzraudzības spējas digitālās finanšu darbības jomā saskaņā ar digitālā finansējuma stratēģiju.

REFORM ĢD 2023. gadā palīdzēja visām **27 dalībvalstīm** paplašināt to investīciju iespējas un izveidot stabilāku, noturīgāku un konkurētspējīgāku finanšu sistēmu, kas nepieciešama privāto investīciju palielināšanai. *REFORM* ĢD sniedza ieteikumus un palīdzēja dalībvalstīm ieviest stratēģisku pieeju vietējo kapitāla tirgu attīstībai. Šāda palīdzība ietvēra politikas izstrādi pārejai uz ilgtspējīgu ekonomiku, maksātspējas regulējumu modernizēšanu, dalībvalstu valsts iestāžu uzraudzības spēju palielināšanu digitalizācijas ceļā, uzraudzības konvergenci, atbalstu gan privāto, gan publisko ieguldītāju bāzes attīstībai un iedzīvotāju un uzņēmumu finanšpratības uzlabošanu.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu veiktas 2023. gadā attiecībā uz piekļuvi privātajam kapitālam.

- **Rumānija, Horvātija, Polija un Malta** stiprināja finanšu nozares uzraudzītāju spējas un panāca konvergenci, savstarpēji sadarbojoties, lai izstrādātu informācijas atklāšanas uzraudzības praksi un kārtību ziņošanai par ilgtspējīga finansējuma prasību izpildi. Minētās sadarbības mērķis bija radīt stabilāku un paredzamāku vidi, kas rosinātu privātā sektora uzņēmumus veikt ilgtspējīgas investīcijas.
- **Bulgārija un Grieķija** veica padziļinātu analīzi un izstrādāja ieteikumus, kas bija vērsti uz kapitāla tirgu attīstību. Mērķis bija uzlabot tirgus efektivitāti, veicināt ieguldītāju uzticēšanos un sekmēt uzņēmumu plašāku piekļuvi finansējumam.
- **Igaunija un Latvija** kopīgi izstrādāja pieeju ES taksonomijas un ilgtspējīga finansējuma stratēģijas īstenošanai, ciešāk saskaņojot savas finanšu un

nefinanšu nozares ar ilgtspējīgu investīciju mērķiem un uzlabojot zaļā finansējuma tirgu abās valstīs.

- **Grieķija, Polija un Portugāle** izstrādāja finanšu izglītības stratēģijas, lai patērētāji varētu pieņemt pārdomātus lēmumus par saviem ieguldījumiem.

III. Publiskās investīcijas un infrastruktūra

Atbalsts, ko *REFORM* ĢD sniedz dalībvalstīm, palīdz tām uzlabot spēju īstenot reformas **publisko investīciju pārvaldības un infrastruktūras pārvaldības** jomā. Atbalsts, ko sniedz gan transversāli, gan konkrētai nozarei, aptver plašu klāstu politikas jomu, sākot ar publisko investīciju pārvaldības prakses optimizēšanu un beidzot ar infrastruktūras plānošanas uzlabošanu nolūkā īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos.

UZMANĪBAS CENTRĀ PAMATINICIATĪVAS

REFORM ĢD 2023. gadā iesaistījās **divās pamatiniciatīvās** publisko investīciju un infrastruktūras jomā:

- **Astoņas dalībvalstis** (AT, BE, HU, IT, LV, SK, SI un ES) saskaņā ar [TAI 2023. gada pamatiniciatīvu par NBK principa piemērošanu publiskajām investīcijām](#) saņēma atbalstu no ES un valstu fondiem un programmām, arī no Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM). Vēl trīs dalībvalstis (FI, CZ un PL) saņēma šādu atbalstu no 2022. gada TAI.
- **Septiņas dalībvalstis** (IT, EL, NL, MT, BE, PL un SK) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2022. gada pamatiniciatīvu ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes veicināšanai](#), tajā skaitā ieviesa bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļus un īstenoja ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānus.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu **20 dalībvalstīm** (AT, BE, BG, CZ, DE, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK un SI), tajā skaitā īstenoja TAI pamatiniciatīvas, šādiem nolūkiem: i) optimizēt publisko līdzekļu piešķiršanu; ii) nodrošināt to efektīvu izmantošanu un saskaņotību ar vispārējiem ES un valsts politikas mērķiem, piemēram, zaļo kursu; iii) stiprināt dalībvalstu institucionālās spējas projektu plānošanā, izpildē un izvērtēšanā un iv) attīstīt un uzlabot publisko infrastruktūru tādās jomās kā enerģētika, pārvadājumi un digitālā savienojamība. Sniedzot minēto atbalstu, *REFORM* ĢD mērķis bija paaugstināt publisko investīciju kvalitāti un ietekmi uz ilgtspējīgu izaugsmi un noturību Eiropas Savienībā.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām**, ko ar TAI atbalstu veica 2023. gadā publisko investīciju un infrastruktūras jomā.

- **Īrija** pārskatīja kapitāla novērtēšanas pamatnostādnes, lai paātrinātu valsts attīstības plāna īstenošanu.
- **Grieķija** uzlaboja IT sistēmu un ziņošanas mehānismus ar mērķi racionalizēt publisko investīciju budžeta uzraudzību. Tā arī sagatavoja plaši pārskatītu tiesisko regulējumu, ko paredzēts iesniegt parlamentam 2024. gadā.
- **Slovākija** sāka investīciju pārvaldības reformu, kuras mērķis ir palielināt nesen īstenoto investīciju projektu ekonomisko vērtību un gūt lielāku peļņu no katra *euro*.
- **Beļģija** izveidoja Publisko ieguldījumu izpētes komiteju, lai sagatavotu ziņojumus un atzinumus par publisko ieguldījumu tendencēm, vajadzībām, īstenošanu un sekām, un TAI sniedz atbalstu, lai komiteja varētu sākt darbu.
- **Rumānija** publicēja pamatnostādnes par publiskā un privātā sektora partnerībām, lai palīdzētu vietējām un valsts iestādēm sekmīgi sākt un īstenot investīciju projektus.
- **Grieķija** pieņēma stratēģiju un ceļvedi ēku informācijas modelēšanas (*BIM*) ieviešanai publiskās infrastruktūras projektos. Tas sniegs ievērojamus izmaksu ietaupījumus un ļaus pilnvērtīgāk izmantot resursus.
- Antverpenes osta **Beļģijā** ar TAI atbalstu pieņēma pasākumus, lai uzlabotu iekšzemes kuģošanas un satiksmes apstākļus Antverpenes ostas teritorijā.

IV. Pētniecība un inovācija

Atbalsts, ko *REFORM* ĢD sniedz dalībvalstīm, uzlabo to spēju īstenot **reformas pētniecības un inovācijas stiprināšanai**. Tas arī palīdzējis tām sasniegt **Komisijas paziņojumā “EPT – pētniecības un inovācijas jaunā ēra”**¹³ un **Eiropas universitāšu stratēģijā**¹⁴ izvirzītos mērķus. Atbalsts aptver plašu klāstu politikas jomu, sākot ar dekarbonizāciju un digitalizāciju un beidzot ar demogrāfiju. Tas ietver tādu stratēģiju, politikas un rīku popularizēšanu, kuri veicina jaunas zināšanas un radikālu inovāciju, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos. Tas ietver arī valstu pētniecības un inovācijas iestāžu pārveidi.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu **16 dalībvalstīm** (BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FR, HR, HU, IT, LV, NL, PL, PT, SI un SK) pētniecības un inovācijas jomā – tas radīja iespējas **modernizēt augstāko izglītību**, lai labāk apmierinātu darba tirgus vajadzības, un veicināt **zināšanu apmaiņu starp universitātēm, pētniecību un uzņēmumiem**. Atvieglojot mācīšanos no līdzbiedriem, partnerību veidošanu un politikas eksperimentus, tika stiprināta arī **uz gūtajām atziņām balstīta politikas veidošana**. Tas palīdzēja uzlabot iespējas radīt ilgtermiņa ieguvumus **konkurētspējas, sociālā progresā un ilgtspējīgas ekonomikas attīstības jomā**.

¹³ COM(2020) 628 final.

¹⁴ COM(2022) 16 final.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu veiktas 2023. gadā pētniecības un inovācijas jomā.

- **Latvija** izstrādāja jaunu akadēmiskās karjeras modeli saskaņā ar starptautisko paraugpraksi un pašlaik saņem palīdzību tā ieviešanā.
- **Itālija** izveidoja dinamisku un stabilu regulējumu zināšanu apmaiņai un sadarbībai.
- **Ungārija** padarīja augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmu piemērotāku digitālajam laikmetam.
- **Spānija** uzlaboja starp universitātēm, pētniecības institūtiem un uzņēmumiem notiekošās zināšanu apmaiņas tvērumu, kvalitāti un efektivitāti.
- **Horvātija** veica augstākās izglītības iestāžu digitālās gatavības novērtējumu.
- **Slovēnija** stiprināja pētniecības un inovācijas sistēmu, ieviešot jaunu pārvaldības modeli, kas veicina sadarbību starp attiecīgajām pārvaldes iestādēm, kuru pārziņā ir pētniecības un inovācijas politika, lai tās varētu labāk saskaņot savus plānus.
- **Kipra** uzlaboja Pētniecības, inovācijas un digitālās politikas viceministrijā izveidotā Platjoslas kompetences biroja spējas un izstrādāja kuponu programmu un tehniskās specifikācijas investīciju konkursu rīkošanai.

V. Enerģētika

Atbalsts, ko *REFORM* ĢD sniedz dalībvalstīm, **uzlabo to spēju īstenot enerģētikas reformas**. Atbalsts aptver plašu klāstu politikas jomu, sākot ar atjaunīgās enerģijas ieguvu un taisnīgu pārkārtošanos un beidzot ar energoefektivitāti.

UZMANĪBAS CENTRĀ PAMATINICIATĪVAS

REFORM ĢD 2023. gadā iesaistījās **trīs pamatiniciatīvās** vienotā tirgus un konkurētspējas jomā:

- **Sešas dalībvalstis** (CY, SK, FI, NL, LT un IE) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2023. gada pamatiniciatīvu, kas paredz paātrināt atļauju piešķiršanu atjaunīgās enerģijas projektiem](#). *REFORM* ĢD izstrādāja skaidrākus, ātrākus un pārredzamākus procesus pieteikumu iesniegšanai un atļauju piešķiršanai atjaunīgās enerģijas projektiem, ievērojot piemērojamos ES tiesību aktus un gaidāmās ES iniciatīvas.
- **Piecas dalībvalstis** (IT, SE, HR, HU un SK) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2022. gada pamatiniciatīvu par atbalstu taisnīgas pārkārtošanās īstenošanai](#). *REFORM* ĢD palīdzēja dalībvalstīm risināt konkrētas problēmas reģionos un nozarēs, kurus ietekmē pārkārtošanās.
- **Astoņas dalībvalstis** (BE, CY, EE, HU, IE, LT, MT un SK) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2022. gada pamatiniciatīvu, kas paredz atbalstīt Renovācijas viļņa iniciatīvu](#). *REFORM* ĢD palīdzēja dalībvalstīm novērst dažus būtiskākos šķēršļus, kas apgrūtināja ēku renovāciju.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu **23 dalībvalstīm** (AT, BE, BG, CZ, DK, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, LV, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, ES un SE), tajā skaitā īstenoja TAI pamatiniciatīvas, lai paātrinātu **atļauju piešķiršanu atjaunīgās enerģijas projektiem**; atbalstītu **taisnīgas pārkārtošanās** īstenošanu un atbalstītu **Renovācijas viļņa iniciatīvu**.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu veiktas vienotā tirgus un konkurētspējas jomā 2023. gadā.

- Situācijā, ko izraisīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, TAI palīdzēja **17 dalībvalstīm** (BE, BG, CY, CZ, EE, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, PL, PT, RO, SI un SK) apzināt reformas un investīcijas nolūkā mazināt atkarību no fosilā kurināmā importa no Krievijas un īstenot plānu *REPowerEU*.
- **Slovēnija** pieņēma likumu par iekārtu ieviešanu elektroenerģijas ražošanai no atjaunīgajiem energoresursiem.
- **Rumānija** apstiprināja Ūdeņraža stratēģiju un rīcības plānu 2030. gadam.
- **Rumānija** iesniedza sabiedriskai apspriešanai siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanas ilgtermiņa stratēģijas projektu.
- **Lietuva** apstiprināja likumu par akcīzes nodokli, ieviešot oglekļa nodokli, ar ko apliek piesārņojošus kurināmos.

VI. Apritīgums

Atbalsts, ko *REFORM* ĢD sniedz dalībvalstīm, **uzlabo to spēju īstenot reformas, lai virzītos uz apritīgāku un konkurētspējīgāku ekonomiku**. Atbalsts cita starpā aptver atkritumu apsaimniekošanu un kritiski svarīgas izejvielas.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu **11 dalībvalstīm** (AT, CZ, DK, EL, ES, FI, HU, IT, PT, RO un SE), tajā skaitā no TAI pamatiniciatīvas, šādiem nolūkiem: i) izstrādāt valsts aprites ekonomikas **stratēģijas**, rīcības plānus un uzraudzības mehānismus; ii) veidot zināšanu bāzi par pārkārtošanās īstenošanu **MVU**; iii) ieviest noteikumus par **atkritumu** apsaimniekošanu; iv) izveidot datu kopu un plānošanas rīku attiecībā uz **izejvielu** plūsmām un krājumiem un v) uzlabot apritīgumu **kalnrūpniecībā**.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu veiktas 2023. gadā apritīguma jomā.

- **Rumānija** pieņēma aprites ekonomikas stratēģiju, aprites ekonomikas rīcības plānu un attiecīgu uzraudzības plānu. Apritīguma stimulēšanai Rumānija pieņēma arī jaunus sekundāros tiesību aktus par atkritumu tarifu aprēķināšanu.
- **Spānija** nodrošināja pašvaldībām komunikācijas materiālus un spēju veidošanas rīkus, lai uzlabotu apritīgumu atkritumu apsaimniekošanā.

VII. Digitalizācija

REFORM ĢD sniegtais atbalsts veicina digitālo pārkārtošanos dalībvalstīs, kas saskan ar Komisijas prioritāti “**digitālajam laikmetam gatava Eiropa**” un sekmē **digitālās desmitgades** mērķu sasniegšanu. Publiskās pārvaldes digitalizācija ir būtiska fizisku personu un uzņēmumu sagatavošanai konkurētspējīgas ES ekonomikas apstākļiem. Atbalsts aptver **plašu klāstu politikas jomu**, sākot ar sadarbību, mākslīgo intelektu (MI) un biznesa procesu pārveidi un beidzot ar datos pamatotu lēmumu pieņemšanu un digitālajām prasmēm.

UZMANĪBAS CENTRĀ PAMATINICIATĪVAS

REFORM ĢD 2023. gadā iesaistījās divās pamatiniciatīvās digitālās pārkārtošanās jomā:

- **Deviņas dalībvalstis** (DK, IT, EL, LV, PT, SK, CY, IE un NL) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2022. gada pamatiniciatīvām par noturīgu, inovatīvu un cilvēkcentrētu digitālu valsts pārvaldes pakalpojumu izstrādi](#). Projekti palīdz izstrādāt stratēģijas un rīcības plānus, kuri atvieglos digitālo pārkārtošanos ES publiskajā sektorā.
- **Četras dalībvalstis** (PT, ES, DK un RO) saņēma atbalstu saskaņā ar [TAI 2023. gada pamatiniciatīvu par digitālo pārkārtošanos reģionālajās un vietējās publiskās pārvaldes iestādēs](#). Piemēram, **Dānija** saņēma atbalstu tādu rīku izstrādei, kurus izmantos risku novērtēšanai vietējo, reģionālo un valsts iestāžu īstenotajos MI projektos. Tas ietver esošo MI izmantošanas gadījumu repozitorija izveidi Dānijas valsts pārvaldē ar mērķi veicināt atkalizmantojamību gan valsts, gan Eiropas mērogā.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu visām dalībvalstīm, tajā skaitā īstenoja TAI pamatiniciatīvas, lai sekmētu digitalizāciju un uzlabotu digitālo pakalpojumu sniegšanu, datu pārvaldību, MI izmantošanu un sistēmu sadarbības nodrošināšanu.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti daži **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu veiktas 2023. gadā digitalizācijas jomā.

- **Slovākija** izmantoja visaptverošu pieeju digitālās pārvaldes pakalpojumu uzlabošanai, integrējot MI un *eIDAS* satvaru digitālas identifikācijas nolūkā. Tā pieņēma stratēģijas par datu pārvaldību, digitālai lietošanai gataviem tiesību aktiem un iestāžu darba organizēšanu, kurās ir ņemti vērā apsvērumi par cilvēkresursiem un tehnoloģijām, drošību un ES un valstu digitālo tiesību aktu finansiālo ietekmi.
- **Somija** optimizēja centienus digitalizēt tiesu iestādes un uzlabot darbības efektivitāti, īstenojot IKT pārvaldības stratēģiju.
- **Itālija** ieviesa Ekonomikas un finanšu ministrijā jaunu organizatorisko struktūru un pielāgoja darbības procesus, izmantojot visaptverošus atbalsta pasākumus, kas bija vērsti galvenokārt uz pārmaiņu vadību un kultūras maiņu.

- **Portugāle**, iesaistot vairāk nekā 400 ieinteresētās personas, izstrādāja valsts stratēģiju par viedajām pilsētām saskaņā ar valsts “Digitālās pārkārtošanās rīcības plānu”.

VIII. Izglītība un prasmes

Atbalsts, ko *REFORM* ĢD sniedza dalībvalstīm, palīdzēja uzlabot **izglītības, prasmju un talantu piesaistīšanas politiku**, kuras mērķis ir nodrošināt kvalificētu darbaspēku. Atbalsts uzlaboja dalībvalstu spēju izstrādāt un īstenot reformas, lai liktu pamatus iekļaujošai prasmju attīstīšanai jau no agrīna vecuma un nodrošinātu sistemātiskas iespējas prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai, arī neizdevīgā stāvoklī esošām sabiedrības grupām. Papildu reformu mērķis bija arī piesaistīt talantus no valstīm ārpus ES.

UZMANĪBAS CENTRĀ PAMATINICIATĪVAS

REFORM ĢD 2023. gadā sāka **divas pamatiniciatīvas** izglītības un prasmju jomā:

- **10 dalībvalstis** (AT, CY, CZ, ES, FI, IE, LV, PL, PT un SI) saņēma atbalstu saskaņā ar **TAI 2023. gada pamatiniciatīvu “Jaunatne VISPIRMS”**, kuras mērķis ir atbalstīt reformas, kas uzlabo bērniem un jauniešiem paredzēto izglītības, veselības un sociālo pasākumu rezultātus. Atbalsts aptver Eiropas nākotnes darbaspēkam nozīmīgākās jomas, piemēram, piekļuvi iekļaujošai un kvalitatīvai izglītībai un mācībām un atbalstu prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai.
- **Septiņas dalībvalstis** (BE, CY, DK, ES, MT, NL un SE) saņēma atbalstu saskaņā ar **TAI 2023. gada pamatiniciatīvu “Migrantu integrācija un talantu piesaistīšana”**, kas ir paredzēta dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot sociālos un ekonomiskos ieguvumus, ko sniedz **trešo valstu valstspiederīgo uzlabota integrācija, dalība darba tirgū un darbaspēka mobilitāte, ņemot vērā prasmju nepietiekamības saasināšanos un augošo globālo konkurenci talantu piesaistīšanā.**

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu visām **27 dalībvalstīm**, izmantojot atsevišķus, daudzvalstu un TAI pamatprojektus, kuru mērķis ir uzlabot skolu izglītības, profesionālās izglītības un mācību, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, kā arī pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides sistēmas, lai nodrošinātu augstas kvalitātes mācībspēkus, noturētu un piesaistītu kvalificētus darbiniekus no valstīm ārpus ES, paātrinātu ārvalstu prasmju un kvalifikāciju atzīšanu un atvieglotu piekļuvi kvalitatīvai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, lai vecāki varētu strādāt ārpus mājām.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu īstenotas 2023. gadā, lai uzlabotu konkurētspēju, ieguldot izglītībā un prasmēs.

- **Francija**, ievērojot TAI projektā izstrādātos norādījumus, profesionālajā izglītībā un mācībās ieviesa jaunas paaudzes izcilības centrus, galvenokārt nolūkā uzlabot atbilstību darba tirgus prasībām.
- Valonijas reģiona (**Beļģija**) valdība izveidoja prasmju pilnveides partnerības starp pieaugušo mācību sniedzējiem, kuri vēlas izstrādāt kopīgus mācību kursus un īstenot sadarbību.
- **Malta** atjaunināja skolu kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, izmantojot pārskatītu standartu kopumu, kurā skolu pašnovērtējums ir apvienots ar ārējām pārbaudēm.
- **Igaunija** integrēja savas formālās izglītības un neformālās mācīšanās sistēmas (arī ar pašu jauniešu līdzdalību organizētas nodarbības), lai jaunieši varētu attīstīt prasmes, izmantojot elastīgākus mācīšanās veidus.
- **Spānija** sāka izstrādāt stratēģiju, lai piesaistītu cilvēkus no citām valstīm un atvieglotu to iekļaušanu darba tirgū, tajā skaitā izmantoja digitālu platformu.

IX. Tirdzniecība un atvērta stratēģiskā autonomija

Atbalsts, ko *REFORM* ĢD sniedz dalībvalstīm, uzlabo to spēju īstenot reformas **tirdzniecības un atvērtas stratēģiskās autonomijas** jomā. Atbalsts šajā jomā ietver stratēģiju, politikas un rīku izstrādi nolūkā sekmēt ārvalstu ieguldījumus, mazināt atkarību, veicināt konkurenci un stiprināt ekonomisko drošību un noturību.

REFORM ĢD 2023. gadā sniedza atbalstu **astonām dalībvalstīm** (EL, ES, FI, LV, PL, PT, RO un SE), lai attīstītu un stiprinātu industriālo ekosistēmu noturību, mazinātu atkarību no būtiskiem resursiem un veicinātu noturīgākas piegādes ķēdes.

SASNIEGUMI

Turpmāk minēti **konkrēti piemēri reformām un spēju veidošanai**, kas ar TAI atbalstu īstenotas 2023. gadā tirdzniecības un stratēģiskās autonomijas jomā.

- **Spānija** valsts drošības sistēmā izveidoja pastāvīgu darba grupu stratēģisko piegāžu krīzes gadījumiem.
- **Horvātija** stiprināja stratēģisko satvaru ārvalstu tiešo ieguldījumu veicināšanai un atvieglošanai.

Kopumā *REFORM* ĢD 2023. gadā rezultatīvi atbalstīja dalībvalstis nozīmīgāko reformu īstenošanā un spēju veidošanā konkurētspējas jomā. Tomēr nākotnē dalībvalstis joprojām saskarsies ar būtiskām problēmām, veidojot konkurētspējīgāku un noturīgāku ekonomisko bāzi, kas būtu piemērota zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam.

SECINĀJUMI

REFORM ĢD 2023. gadā aktīvāk īstenoja komunikācijas pasākumus, lai informētu dalībvalstu valsts iestādes par TAI sniegtajām iespējām un uzlabotu pārskatatbildību par atbalstu, ko sniedz ar šo instrumentu. Tā rezultātā TAI 2023. gada ciklā tika saņemti 530 kvalitatīvi sagatavoti atbalsta pieprasījumi, kuru skaits atkal pārsniedza programmas apjomu un apliecināja dalībvalstu valsts iestāžu interesi par šā instrumenta piedāvātajām iespējām.

TAI 2023. gada vispārējā uzaicinājuma rezultātā saņemto pieprasījumu novērtēšanas un atlases procesā tika **atlasīts 231 pieprasījums** par kopējo summu **119,7 miljoni EUR**. No šiem pieprasījumiem tika izstrādāts **151 projekts 326 progresīvu reformu** atbalstam visās dalībvalstīs. No 231 atlasītā pieprasījuma 30 % bija saistīti ar digitālo pārkārtošanos un 35 % – ar Eiropas zaļo kursu. Turklāt 66 % no 151 projekta, ko TAI atbalstīja 2023. gadā, ir tieši vai netieši saistīti ar valstu atveseļošanas un noturības plāniem.

Daudzvalstu projektu skaita straujais **pieaugums** pēdējos trīs gados liecina par TAI spēju vairot ES pievienoto vērtību un veicināt paraugprakses apmaiņu un savstarpējas mācīšanās iespējas dalībvalstu valsts pārvaldes iestāžu starpā. TAI darbība 2023. gadā arī parādīja **plašu iesaisti TAI pamatprojektos** salīdzinājumā ar 2022. gadu, kad pirmo reizi ieviesa pamatprojekta koncepciju.

REFORM ĢD atbalstīja dalībvalstis TAI projektu, arī iepriekšējo ciklu projektu, īstenošanā, nodrošinot, ka tie norit sekmīgi un ka to rezultāti joprojām atbilst dalībvalstu mērķiem. Projekti aptvēra plašu klāstu politikas jomu atbilstoši dalībvalstu valsts iestāžu iesniegtajiem pieprasījumiem. Viena no šajā ziņojumā uzsvētajām jomām bija **konkurētspēja** – atbalstu šajā jomā saņēma visas 27 dalībvalstis un tas cita starpā ietvēra atbalstu funkcionējošam vienotajam tirgum, publiskajām investīcijām un infrastruktūrai, digitalizācijai, kā arī izglītībai un prasmēm.

Paziņojums par Eiropas administratīvās telpas uzlabošanu (**ComPact**), kuru pieņēma 2023. gada oktobrī un kurā ierosināti konkrēti pasākumi, lai palīdzētu publiskās pārvaldes iestādēm apmierināt iedzīvotāju un uzņēmumu vajadzības visā Eiropā, stiprina TAI potenciālo nozīmīgumu palīdzības sniegšanā valsts pārvaldes iestādēm spēju veidošanā, lai tās spētu izstrādāt un īstenot reformas un apmainīties ar paraugpraksi, jo īpaši izmantot TAI pamatprojektu **PACE**.

Atsauksmes, kas saņemtas no atbalsta saņēmējaiestādēm projektu līmenī un no koordinējošām iestādēm valstu līmenī, liecina, ka **dalībvalstis atzinīgi vērtē atbalstu**, ko tām sniedz, izmantojot TAI, jo īpaši iespēju aktīvi iesaistīties projektu izstrādē un īstenošanā un **REFORM ĢD nodrošināto rezultatīvo komunikāciju**.

1. pielikums. TAI gada cikls

SAGATAVOŠANA UN APSPRIEŠANA

N-1 gada marts–aprīlis

REFORM ĢD apspriežas ar dalībvalstīm un Eiropas Komisijas dienestiem, lai sagatavotu priekšlikumu par tehniskā atbalsta pamatprojektiem nākamajā TAI ciklā.

N-1 gada maijs

TAI ikgadējā konferencē oficiāli pasludina nākamā TAI cikla sākumu un paziņo dalībvalstīm programmas prioritātes un jaunievedumus.

IESNIEGŠANA UN ATLASE

N-1 gada septembris–oktobris

REFORM ĢD un dalībvalstis **apspiež idejas** par iespējamiem pieprasījumiem tehniskā atbalsta saņemšanai no TAI.

N-1 gada 31. oktobris

ES dalībvalstis, kas vēlas saņemt tehnisko atbalstu, ar valsts koordinējošās iestādes starpniecību **iesniedz savus pieprasījumus** Komisijai līdz **31. oktobrim**. **Līdzatbildība un iesaiste ir būtiska, lai reformas būtu sekmīgas.**

N-1 gada novembris–decembris

REFORM ĢD analizē saņemtos pieprasījumus, ievērojot **vienlīdzīgas attieksmes, pareizas finanšu pārvaldības un pārredzamības principus**. Novērtējuma posmā veic arī apspriešanos ar citiem Komisijas dienestiem, lai pārliecinātos, ka projekti **nepārklājas** un **papildinās jau īstenoto atbalsta politiku**.

N-1 gada decembris – N gada marts

REFORM ĢD veic finansējamo tehniskā atbalsta projektu priekšatlasi un sāk lēmumu pieņemšanas iekšējo procesu. Eiropas Komisija apstiprina TAI **darba programmu** un **lēmumu finansēt** atlasītos pieprasījumus.

PROJEKTU ĪSTENOŠANA

N gada marts–jūnijs

REFORM ĢD sadarbībā ar atbalsta saņēmējietādēm dalībvalstīs izstrādā TAI projektus un nosaka plānotās projekta darbības, tiešos rezultātus un iznākumus. REFORM ĢD izvēlas, kā nodrošināt labākās pieejamās speciālās zināšanas, lai palīdzētu komandai sniegt dalībvalstīm pielāgotu atbalstu.

N gada maijs–jūnijs

Komisija un attiecīgā dalībvalsts katru gadu vienojas par TAI **sadarbības un atbalsta plāniem**, kuros nosaka saskaņotās prioritārās jomas, mērķus, indikatīvu grafiku un finansējuma apmēru.

No N gada jūnija

TAI projektu īstenošanas gaitā REFORM ĢD cieši sadarbojas ar atbalsta saņēmējietādēm un speciālo tehnisko zināšanu sniedzējiem.

PROJEKTU IZVĒRTĒŠANA

Trīs mēnešu laikā pēc projekta pabeigšanas

REFORM ĢD veic apmierinātības aptauju, lai saņemtu no kolēģiem REFORM ĢD, atbalsta saņēmējietādēm un atbalsta sniedzējiem atsauksmes par projekta īstenošanu.

12 mēnešus pēc projekta pabeigšanas

REFORM ĢD sazinās ar atbalsta saņēmējietādēm dalībvalstīs, lai pārliecinātos, ka ir sasniegti gaidītie rezultāti, un aptuveni pēc 12 mēnešiem iesniedz tām anketu oficiālu atsauksmju sniegšanai.

2. pielikums. TAI 2023.gada vispārējais uzaicinājums – dalībvalstu pieprasījumi

Valsts	Iesniegtie	Atsauktie	Neatlasītie	Atlasītie
Austrija	11		5	6
Beļģija	22	1	11	10
Bulgārija	16		8	8
Horvātijā	15		5	10
Kipra	23		13	10
Čehija	20		11	9
Dānija	5		2	3
Igaunija	11		4	7
Somija	18		10	8
Francija	21	3	7	11
Vācija	18		7	11
Grieķija	43		27	16
Ungārija	16		12	4
Īrija	19		10	9
Itālija	25		13	12
Latvija	31		20	11
Lietuva	10		5	5
Luksemburga	3		2	1
Malta	22		14	8
Nīderlande	10		4	6
Polija	26		18	8
Portugāle	45		33	12
Rumānija	33	3	20	10
Slovākija	20		10	10
Slovēnija	15		5	10
Spānija	22		10	12
Zviedrija	10		6	4
Pavisam kopā	530	7	292	231